

Klasse i kriminologien

Kjersti Ericsson

Sentrale punkter i marxismen:

- Basis og overbygning
- To hovedklasser under kapitalismen, definert ved forhold til produksjonsmidlene
- Klassekampen er drivkrafta i historien
- Staten har klassekarakter, er et redskap for den herskende klassen
- Ideologi – falsk oppfatning av virkeligheten som tjener de herskende, tilsløring

Bourdieu:

- Både økonomisk og kulturell kapital bestemmer posisjon i det sosiale rommet
- Det sosiale rommet er et rom av forskjeller
- Posisjonene i det sosiale rommet utgjør et *potensiale* for klassesdannelser
- For at klasser skal manifestere seg, må det skje en mobilisering

Ulike klassemodeller:

- Marxismen: To kvalitativt forskjellige klasser som betinger hverandre og definerer hovedmotsigelsen i kapitalismen som system
- Bourdieu: Et sosialt rom der posisjonene defineres av mengde og sammensetning av kapital, og der posisjonene i nærheten av hverandre utgjør et potensiale for klassesdannelse hvis det skjer en mobilisering
- Lagdelingsmodellen: En trappetrinnsmodell med graderte trinn fra topp til bunn i samfunnet. Kvantitative forskjeller

Ulike varianter av marxistiske analyser av straffen:

- Straff spiller en *økonomisk* rolle som et slags vedheng til arbeidsmarkedet
- Straffen spiller en rolle som *ideologisk* institusjon, den legitimerer symbolsk borgerskapets herredømme
- Straffen spiller en *politisk* rolle som del av et undertrykkende statsapparat

Rusche og Kirchheimers to hovedspørsmål:

- Hvorfor blir visse straffemetoder innført eller forkastet i en bestemt samfunnsmessig situasjon?
- I hvilken grad er utviklinga av straffemetoder bestemt av de grunnleggende sosiale relasjonene?

Rusche og Kirchheimer:

- I perioder med overflod på arbeidskraft er liv lite verdt, og en kan bruke straffemetoder som ødelegger liv og kropp – dødstraff, kroppsstraffer av andre slag. I perioder der det er mangel på arbeidskraft, bruker en straffeformer som gjør det mulig å utnytte de dømtes arbeidskraft – galeislaveri, tvangsarbeid eller arbeid i fengslene.
- Prinsippet om "less eligibility" eller "det minst foretrukne" og relativ levestandard. Levemåten de fattige kan oppnå i fengsler, arbeidsanstalter osv. må være dårligere enn den de kan oppnå gjennom å ta vanlig arbeid på arbeidsmarkedet.

Nils Christie: kriminalitetskontroll som industri:

- Den voldsomme veksten i fangebefolkningen i USA har sammenheng med at fengsel er blitt et hovedmiddel til å oppbevare og kontrollere de overflødige og farlige – særlig unge svarte menn.
- Fengselsveksten drives også av næringslivets behov for investeringsobjekter – en ny rolle innenfor den politiske økonomien som fengslet tilskrives.

Pashukanis:

- Dommens sentrale idé er at straffen skal være en "ekvivalent" til lovbruddet. Rettferdighet blir slik en fair handel som bytter én skadelig handling mot en annen som oppveier den.
- Ideen om ekvivalent – som Pashukanis sporer tilbake til vareformen – gjør straffen sjøl til en byttetransaksjon, der lovbrysteren "betaler gjelda si". Betalingsmidlet er tid.
- Ved å gjenta markedssystemets myter hjelper domstolene til med å gjøre dem kulturelt selvfølgelige og gi dem legitimitet

Foucault:

- Fengslets funksjon er å skape "de kriminelle" for å overkomme "allmuens hevdvunne lovløshet.
- Fengslets suksess var å gjøre tidligere allment aksepterte handlinger ikke-aksepterte ved å skape "de kriminelle" og skille dem fra arbeideklassen for øvrig – gjøre "de kriminelle" til noe helt annet enn folk flest, og handlingene deres til noe helt annet enn det folk flest begår.
- Hvordan beskytte eiendommen mot de eiendomsløse? Ved å innpode en rigorøs moral i arbeiderklassen: Den kriminelle, tyven, må framstå som en fiende av arbeiderklassen, en helt egen og spesiell art.

Den tredje typen marxistiske analyser av straffen:

- Straffen spiller en politisk rolle som del av et undertrykkende statsapparat

Jock Young, "det bulemiske samfunnet".

- Ideen om "det bulemiske samfunnet" er formulert i motsetning til ideen om "den delte byen".
- Dikotomien inkludering/ekskludering er uholdbar
- Det bulemiske samfunn: "Massiv kulturell inkludering går hånd i hånd med massiv kulturell ekskludering."

Klasse i kriminologien:

- Er det på tide med et klarere klasseperspektiv i viktimologien – ikke bare i studiet av straff og lovbrøyttere?